

Høringssvar - ministeriets j.nr. 2026-03774

Til Justitsministeriet

Ved mail af 14. september 2026 har Justitsministeriet hørt Dommerforeningen over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Skærpet indsats mod bandekriminalitet og kriminelle familier m.v. og baggrundstjek af visse havnemedarbejdere).

Udkastet har været drøftet i Dommerforeningens bestyrelse.

Der lægges med udkastet op til en række initiativer, som skal styrke den ”hårde linje mod bander og kriminelle familier”. Dette omfatter således bl.a. strafskærper (fx vedrørende bestillingskriminalitet og kriminalitet begået med visse våben), en ny straffebestemmelse (bidrag til særligt alvorlig kriminalitet) og udvidelser af allerede indgribende bestemmelser om opholds- og kontaktforbud.

Dommerforeningen udtaler sig som udgangspunkt ikke om det retspolitiske ønske om strafskærper. Flere af forslagene rejser imidlertid principielle spørgsmål om betingelserne for strafansvar, indgriben i den enkeltes frihed og adgangen til effektiv domstolsprøvelse. Disse spørgsmål giver foreningen anledning til følgende bemærkninger.

Straffelovens § 191 c – mulighed for at straffe for bidrag til alvorlige forbrydelser

Med den foreslåede nye bestemmelse i straffelovens § 191 c lægges der op til at straffe ”den, som med forsæt til at bidrage til, at en anden person begår et strafbart forhold, foretager en handling, der understøtter denne persons overtrædelse af en af de bestemmelser i straffeloven, der kan medføre fængsel indtil på livstid”.

Det fremgår af bemærkningerne, at gerningspersonen skal have forsæt til at bidrage til et strafbart forhold, men at vedkommende hverken skal have indset eller burde have indset,

at bidraget understøtter en forbrydelse, som kan medføre fængsel på livstid. Bestemmelsen er ikke begrænset til organiseret kriminalitet og kan også omfatte almindelige praktiske handlinger som transport, levering af mad eller at stille en bolig til rådighed.

Dommerforeningen finder denne udvidelse af strafansvaret principielt meget betænkelig. Strafansvaret kommer herved til at afhænge af en anden persons alvorlige kriminalitet, selv om denne kriminalitet ikke kunne forudses af den, som har ydet bidraget. Bevismæssige vanskeligheder ved at godtgøre et medvirkensforsæt kan efter foreningens opfattelse ikke i sig selv begrunde, at forbindelsen mellem gerningspersonens tilregnelser og den særligt alvorlige kriminalitet helt opgives.

Foreningen kan derfor ikke støtte bestemmelsen i dens foreliggende udformning. Tilregnelserkravet bør genovervejes. Det bør som minimum kræves, at gerningspersonen burde have indset, at bidraget understøttede en af de særligt alvorlige forbrydelser, som bestemmelsen omfatter.

Forholdet til straffelovens §§ 19 og 20 bør under alle omstændigheder afklares udtrykkeligt. § 20 bygger på, at en uforsætlig følge, som betinger straf eller forhøjet straf, som udgangspunkt skal kunne tilregnes gerningspersonen som uagtsom. Lovforslaget synes derimod at behandle den anden persons særligt alvorlige forbrydelse som en objektiv strafbarhedsbetingelse. Hvis dette er hensigten, bør det fremgå klart af lovteksten og begrundes nærmere i bemærkningerne.

Bestemmelsens afgrænsning over for de almindelige medvirkensregler bør ligeledes fremgå tydeligere af lovteksten. Det gælder navnlig forudsætningen om, at § 191 c ikke skal anvendes, hvis gerningspersonen har forsæt til at medvirke til en konkret anden forbrydelse end den, der faktisk begås. Denne væsentlige begrænsning af strafansvaret fremgår alene af bemærkningerne.

Endelig bør bemærkningerne om forsæt præciseres. Det anføres bl.a., at det kan underbygge forsæt, at en person har undladt at afhjælpe en mistanke eller har påtaget sig en usædvanlig opgave uden at undersøge baggrunden. Sådanne omstændigheder kan indgå i bevisvurderingen, men mistanke eller manglende undersøgelse er ikke i sig selv udtryk for forsæt. Det skal fortsat bevises efter de almindelige strafferetlige beviskrav, at den pågældende havde forsæt til at bidrage til et strafbart forhold.

Straffelovens § 79 a – opholds- og kontaktforbud

Der lægges med udkastet op til at ændre kompetencefordelingen i sager om opholds- og kontaktforbud efter straffelovens § 79 a, således den nærmere udstrækning af disse forbud ikke længere fastlægges af retten i forbindelse med dommen, men at dette i stedet først sker efter dommen ved en særskilt afgørelse, som træffes af politiet. Politiet vil endvidere ved efterfølgende afgørelser løbende kunne justere udstrækningen. Politiets afgørelser om et forbuds udstrækning vil i alle tilfælde kunne indbringes for retten efter den foreslåede §

79 a, stk. 10. Retten vil således i forbindelse med dommen alene skulle tage stilling til, om betingelserne for et opholds- og kontaktforbud er opfyldt, herunder om det er egnet og nødvendigt for at forebygge ny banderelateret kriminalitet.

Dommerforeningen anerkender, at praktiske hensyn kan tale for en adgang til at tilpasse et forbud, hvis en kriminel gruppering ændrer opholdssted. Forbuddene kan imidlertid være meget indgribende, og deres geografiske og tidsmæssige udstrækning har afgørende betydning for vurderingen af nødvendighed og proportionalitet.

Foreningen finder, at retten fortsat bør fastsætte forbuddenes indhold og varighed ved dommen, og at en adgang for politiet til efterfølgende ændringer bør afgrænses nærmere og ledsages af en effektiv domstolsprøvelse. Det bør samtidig afklares, i hvilket omfang rettens vurdering og eventuelle begrænsninger ved dommen binder politiets efterfølgende afgørelser.

Det bemærkes, at Straffelovrådets forslag ifølge lovbemærkningerne bygger på, at de eksisterende grænser for forbuddenes geografiske og tidsmæssige udstrækning fortsat skal gælde. Lovforslaget udvider samtidig den geografiske rækkevidde til omkringliggende områder uden direkte tilknytning til kriminaliteten eller gruppens opholdssted. Rådets vurdering af retssikkerheden kan derfor ikke uden videre overføres til den samlede ordning, som nu foreslås. En sådan udvidelse bør desuden fremgå udtrykkeligt af lovteksten og ikke alene gennemføres ved at indsætte ordet ”geografisk” og ændre bemærkningerne.

Adgangen til domstolsprøvelse bør styrkes. Efter den foreslåede § 79 a, stk. 10, kan en ny anmodning ikke fremsættes før efter 2 år, hvis retten helt eller delvis har opretholdt politiets beslutning. Der bør være adgang til tidligere prøvelse ved væsentligt ændrede forhold. Det bør endvidere fremgå udtrykkeligt, at en ny beslutning fra politiet om at udvide eller forlænge et forbud kan indbringes straks, uanset om retten inden for de seneste 2 år har prøvet en tidligere beslutning.

Straffelovens § 81 a – konfliktbegrebet, kriminelle familier og forsvarerens aktindsigt

Med ændringen af § 81 a skal det være tilstrækkeligt, at en handling er egnet til at ”indgå i” en konflikt mellem grupper. Efter bemærkningerne kan bestemmelsen finde anvendelse, selv om handlingen hverken har baggrund i en faktisk konflikt eller er egnet til at fremkalde en sådan, og selv om motivet er rent personligt. Samtidig udvides forståelsen af tilknytning til en gruppe.

Der er således tale om en væsentlig udvidelse af en bestemmelse, som kan føre til meget betydelige strafskærper. Det bør angives klarere, hvilke konkrete forhold der skal være bevist for at anvende bestemmelsen, og hvordan grænsen drages over for kriminalitet, som ikke har den fornødne forbindelse til en konflikt mellem grupper. Generelle karakteristika

ved kriminaliteten eller omgang med personer med tidligere domme efter § 81 a bør ikke i sig selv kunne træde i stedet for bevis for den tiltaltes forsæt hertil.

For så vidt angår ”kriminelle familier” forudsætter foreningen, at det familiemæssige bånd ikke i sig selv er tilstrækkeligt til at godtgøre en persons tilknytning til en kriminel gruppe. Både gruppens karakter og den enkeltes relevante tilknytning skal påvises konkret. Dette bør fremgå tydeligt, også i forhold til de øvrige bestemmelser, hvor familie- og gruppebegrebet får betydning.

Konsekvenser for domstolene

Lovforslaget kan medføre flere og mere komplicerede straffesager samt særskilte sager om politiets fastsættelse og ændring af opholds- og kontaktforbud. Hertil kommer den foreslåede frist for rettens stillingtagen til opsættende virkning.

Da der i bemærkningerne til lovforslaget er anført samlede merudgifter for straffesagskæden og det synes forudsat, at initiativerne finansieres inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske rammer, skal Dommerforeningen fremhæve vigtigheden af, at domstolene ved gennemførelse af ny og ressourcekrævende lovgivning tilføres de nødvendige ressourcer, således at man ikke modvirker og udhuler effekten af flerårsaftalen for domstolenes økonomi.

Dommerforeningen finder på denne baggrund, at lovforslaget på de nævnte punkter bør revideres, inden det fremsættes.

Udkastet giver ikke i øvrigt Dommerforeningen anledning til bemærkninger.

Der henvises til ministeriets sagsnr. 2026-03774.

På vegne af

Mette Lyster Knudsen

Landsdommer/Formand for Den Danske Dommerforening